

Србија оптужена за мучење болесника

У извештају Организације за заштиту права особа ометених у развоју наводи се да се деца и одрасли у специјалним установама везују, да годинама не излазе из кревета и да је њихов смештај опасан по живот

Слика двадесетједногодишњег младића са Дауновим синдромом који је већ једанаест година везан за кревет, полугола деца која обедују и врше и нужду у креветима и седмогодишња девојчице са обољењем мозга која није добила медицински третман који јој може спасити живот, јер је лекар оценио „да

ће ионако умрети”, слика је Србије која је послата у свет посредством извештаја међународне Организације за заштиту права особа ометених у развоју.

Извештај под називом „Мучење као лечење”, који је презентован на јучерашњој конференцији за новинаре, настао је након четири године истраживања у установама социјалне заштите у којима се лечи више од 17.200 деце и одраслих, а истраживањем су обухваћени Институт за децу и младе „Колевка” у Суботици, Институт за менталне болести у Чуругу, Институт за децу и младе у Кулини, Специјална институција за децу и младе у Стамници и психијатријске болнице у Вршцу и Ковину.

У извештају који је пре објављивања у српској јавности презентован у „Интернешенел хералд трибуну” и „Њујорк тајмсу” наводи се да су деца и одрасли

који се лече у нашим установама социјалне заштите фиксирани за кревете и понекад годинама онемогућени да изађу из постеље. У њему се такође упозорава да нехигијенски услови, заразне болести, недостатак медицинске неге, рехабилитације и судског надзора, чини смештај у српским институцијама опасним по живот, како за децу, тако и за одрасле.

Међу сликама које по бруталности конкуришу онима које су из Србије слали у свет током деведесетих година налазе се и фотографије изгладнеле и дехидриране девојчице, која пати од дијареје опасне по живот и лежи фиксирана у кревету у Кулини, дечака са Дауновим синдромом који лупа главом о металне решетке кревета и деце фиксирани за столице око струка и ножних чланака.

Србија оптужена за мучење болесника

Са прве стране – У овом извештају такође се тврди да у Србији има 78 установа социјалне заштите за особе са посебним потребама у којима је „у условима опасним по живот” смештено око 11.350 особа, међу којима је 2.300 деце. Директор Организације за заштиту права особа ометених у развоју Ерик Розентал истиче да је везивање детета за кревет нешто најстрашније што је видео у својој каријери адвоката особа са инвалидитетом дугој 14 година. „Реч је о најстрашњем мучењу беспомоћне деце, која су везана за кревете и не могу да се померају”, прецизирао је Розентал.

Он је, такође, оценио да се у установама социјалне заштите крше фундаментална људска права и поручио да Влада Србије мора да поштује Устав републике и Повељу Уједињених нација о људским правима да би обезбедила тим људима услове за нормалан живот.

„Позивамо Владу Србије да истог тренутка нешто промени. Србија има

одличне прописе. Ми смо веома задовољни што Устав Србије каже да дискриминација физички или ментално неспособних неће бити толерисана, али чему сви ти одлични прописи, ако се не примењују у пракси”, упитао је Розентал.

Представница Међународне организације за заштиту права особа ометених у развоју Лори Ахерн оценила је да су деца у установама у Србији злостављана „јер се везују за кревете, немају адекватну медицинску негу и често се самоповређују – уједају се, сама себе ударају, покушавају себи да ископају очи”. Она је навела пример једног дечака који чак једанаест година није напустио постељу у установи социјалне заштите у Стамници.

Описујући неке драстичне ситуације кршења људских права које је видела у институцијама у Србији, она је нагласила да су јој у ужасној успомени остале слике деце трајно везане за кревете и колелке. „Они године проводе у тим кре-

ветима, једу у тим креветима, врше нужду у тим креветима, живе и умиру у тим креветима”, навела је Лори Ахерн.

Истраживачи Организације за заштиту права особа ометених у развоју такође су дошли до закључка да у институцијама у Србији постоји упадљив недостатак рехабилитације, физикалне терапије и медицинске неге за децу и одрасле са посебним потребама. Без активности, кретања или физикалне терапије деца и одрасли категорисани као „непокретни” могу патити од искривљених и атрофираних удова и кичме, дислокације костију и имати проблеме са дисањем.

Током зиме, истраживачи су затекли институције са мало или без грејања, са пацијентима који се збијају око радијатора покушавајући да се загреју. Многи од њих боравили су у просторијама са капама и у капутима. Директор установе у Чуругу рекао је да у овој установи социјалне заштите има пацова и мишева и да су зидови зграде од азбеста.

Због тога што немају купатила и водоне инсталације корисници су били приморани да врше нужду у кофама, које су држали испод својих кревета. Ерик Розентал изразио је наду да ће овај извештај омогућити притисак Европске уније на Србију да хитно покрене акцију усмерену ка побољшању услова у поменутиим здравственим институцијама. Он је такође подсетио да је Организација за заштиту права особа ометених у развоју 1972. урадила сличан извештај, у коме је мета критике била институција Вилибрук у САД и додао да је држава реаговала тек на глас јавности, односно после објављивања видео-снимка на коме су се видели понижавајући услови у којима живе особе ометене у развоју. Ова организација за заштиту права особа објавила је сличне извештаје о људским правима у Мађарској, Мексику, Перуу, Русији, Турској, Уругвају, Аргентини, Румунији и о администрацији УН на Косову.

К. Ђорђевић

